

нека спона између инспицијента-сценаристе, и редитеља. Они убележавају у режиску књигу сваку промену која се одлучи у току, помажу на пробама, трче овамо онамо, извршни су орган једне мисли коју потпуно схватају али је још сами не конципирају и не израђују до краја. Што даље све више уносе и своју мисао, и своје идеје, док једног дана, самостално, не добију прву режију.

Ваљало би да сваки редитељ има свог помоћника. И да се мењају док се не нађе на погодно и талентовано лице. Тако ћемо створити подмладак, с традицијама куће и једне уметности. Загреб је почeo био са г. Карасеком и скоро са г. Месар-ћем (млад литеја), који никада није био глумац).

Сад је и г. д-р Гавела почeo у Београду. У **Фигаровој женidbi** узео је младог г. Стојановића, који је већ шест година на бини, интелигентан је младић, способан, да му он помаже. Он није сценариста, како је у прошлом броју омашком забележено испод неких слика. Г. Стојановић је први помоћник редитеља у нас. Верујемо да се неће ствар зауставити само на њему. А час је дванаести за припремање одмене.

Садашњи директор драме има сасвим друге задатке, а не само да режира, режира, режира! Г. д-ра Гавелу не смеју угушити режије, ма колико он обожавао тај посао. Једну две узор режије за сезону, припремљене до у детаље, више као школу за хиљаду глумца, а једну за више десет прстију на целој клавијатури београдске драме. Помало у свима режијама. Један ниво, једна линија, једна школа, једна репутација целом театру као таквом. Он је у престоници једне моћне краљевине, а њему још толико, толико недостаје.

Н. Ј.

Узори

Ема Граматика у Београду?

Дознајмо да се за крај маја пројектује једно родиевно гостовање велике италијанске уметнице **Еме Граматике** (и њеног партнера) у београдском Народном Позоришту. Ема Граматика је једна од најјачих светских интерпретаторки главних женских роля двају неокруњених монарха савремене европске драме, **Бернарда Шоа** и **Луији Пирандела**.

Ако би се ово гостовање остварило велика уметница играла би у Београду **Јованку** у „Св. Јованци“ и Елизу у „Пигмалиону“ — и једно и друго из Шоовог репертоара, и још своју улогу у Пиранделовим „Шест лица траже писца“, за шта увеко већ г. Ракитин врши пробе.

О Еми Граматики и о њеном партнери у Шоовој **Св. Јованци** дато је неколико података у априлској, 5. свесци, „Реч и слике“ у извештају са премијере у Београду.

Са једне од последњих проба за Бомаршеову „Фигарову женитбу“, друга подјела, пред премијеру: Редитељ др. Гавела, речитељ др. Гавела, чита Мика Миловановић, Тода Арсеновић и Владета Драгутиновић; 2. Бобићева и Златковић у неком провизорном костиму, са њима једна сцена. Златковић затиснује њој руку.

— Фото И. Ђорђевић, Јеленић —

Са једне од последњих проба за Бомаршеову „Фигарову женитбу“, друга подјела, пред премијеру: Редитељ др. Гавела, чита Мика Миловановић, Тода Арсеновић и Владета Драгутиновић; 2. Бобићева и Златковић у неком провизорном костиму, са њима једна сцена. Златковић затиснује њој руку.

Бобићевој.

Са једног од последњих покуса Бомаршеове „Figarove ženidbe“, пред београдску премијеру, редитељ др. Гавела: 1. Чита Мика Миловановић, Тода Арсеновић и Владета Драгутиновић; 2. Бобићева и Златковић у неком провизорном костиму, са њима једна сцена. Златковић затиснује њој руку.

— Фото Вл. Бештић, Београд. —

Г. Д-р Ранко Младеновић у Берлину

Разговор са генералним секретаром београдског Народног Позоришта: Због „Хоенгрина“, услед модернизирања позорнице, с издавачима у Лайпцигу

— Ви сте се, г. докторе, пре неки дан вратили из Берлина, где сте, како чујем, били послом пристоличког театра. Молим Вас да не смејете с ума, да је „Комођија“ веома раздизала, и била би Вам врло захвална... и тако даље — Ви већ знајете.

— Знам, можете уштедети себи формулу! насмејао се г. др. Младеновић, прихвативши: „Мој пут у Берлин изазвало је скоро постављање Вагнеровог „Лојнгрина“ на нашој позорници. То је прво. Затим, имао сам за задатак да се упознајам позоришно-техничким фабрикама у Берлину распитам о најновијим апаратима за бинске ефекте; уједно да их на лицу места видим и опробам.“

— Према томе постоји свакако намера код нас да се позорница још више технички модернизира?

— Свакако. Ми смо још оскудни у светлоској техници на позорницама. А то је оно, због чега не можемо још бити савршени. Мора се корачати у свему напред. Све је данас на позорници: у знаку музике и технике. Разликује се само: има музике у техници, и има технике у музики. У земљи Вагнера, из дана у дан ничу безбройни проблеми и издања, која се удуబљују све више у бинске могућности и немогућности. Од Адолфа Абера до Александра Ласло читава гомила књига са бескрајним амбицијама! Особито проблеми овог последњег — die Farbenlichtmusik — изазвала је инсцију. По тим утиском посетио сам велике позоришне фабрике у Берлину, Хагедорна и Швабе-а нарочито. Немци су опет је инсцији у енергији. У Швабеовој фабрици инсталисана је и позоришна сала са најсавршенијим електричним бинским ефектима. Особито ме занимало руковање апаратима са ултра-виолет-зрацима. Ефекти су чаробни. Циљ нам је да и нашу позорницу снабдемо ултра-виселтним апаратима. Онда нам неће бити потребни напорни радови око склапања декора у нашим тромим радионицама. Илузија за публику постаје троструко чаробнија. Све је музика, а светлосна атмосфера на позорници дејствује на публику магијски... У Хагедорновој фабрици за оптичке бинске ефekte, а према налогу нашег вредног техничког шефа инжињера Веље Јовановића, поручио сам, да сада, извесне апараје који мобилишу јачу светлосну снагу на позорници. Тако звани апарат **сцена — пројект** такође ће бити ту, као и **фата-крома** апарат. Све су ово технички новитети, неопходни нашем престоничком позоришту.

— А раскошни костими за „Лојнгрин“?

— Они су већ на путу и биће ове недеље у нашим рукама. Довољно да вам кажем, да су панцерни костими и маечви израђени у фабрици Леополда Ферха, који прима наруџбине чак из америчких позоришта.

— Поред техничког циља вашег пута, имали сте свакако и књижевни задатак, односно преговора са издавачима, ради наруџбине драмског и оперског материјала?

— Да. У Берлину сам посетио секретара Удружења драмских писаца. Измеђуали смо мисли о најновијим немачким писцима. Понео сам извесан број драмских публикација. Од страних писаца у Берлину је веома актуелан **Пијандело**. Приказује се његова осма премијера ове сезоне Die Nackten kleiden са познатом уметницом **Маријом Орском**. Берлин се jako интересује и за енглеске модерне писце.

— А с киме сте водили преговоре у Лайпцигу?

— Са издавачима Брајкопфом и Белајевом. Белајев има неповељно мишљење о нама. Сви нас осуђују због тога, што још наша земља не подлеже међународном ауторском праву. Џ. заиста, не може се више, особито оперски материјал, настављати испод руке. Због тога што не дајемо зајтијеме страним писцима, а својевољно преводимо и играмо њихова дела — иностранство сматра да штетимо интересе писаца, који иначе данас у Европи живе под тешким околностима.

Ја сам им тумачио да је циљ и наших уметничких кругова, да се што пре донесе закон о ауторском праву, и да је тај закон већ припремљен. Изгледа ми, да сам их утешио.

**Visagine
ADELINA PATTI**

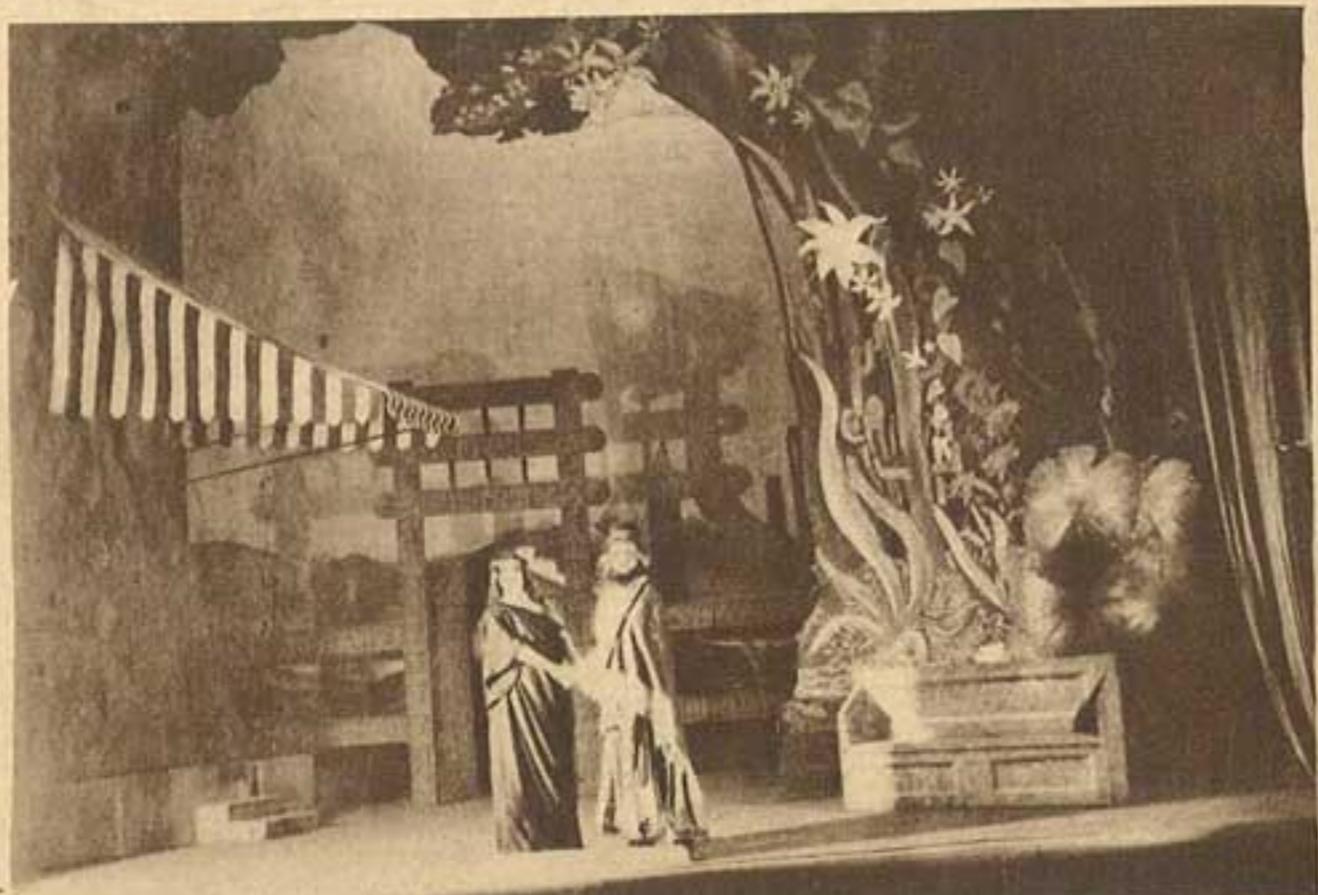
ЧУВАЈТЕ СВОЈЕ ЛИЦЕ

от штетног учинка сапува, који Вам производи бубуљице, лишаје, преране наборе и пне кожне маље. Употребљавјте за прање лица једино перфектно од много лечника препоручено средство **Паришку емулзију**

„Visagine Adelina Patti“

чије ћете постићи трајну свежину тена и ослободити се свију кожних нечистоћа. Признанице стижу дневно. Добива се у лекарима, дрогеријама и парфимеријама у цену од 30 динара по бочици. — Главно стовариште за Југославију;

Загреб, Гајева улица 8

Сен-Сансова опера »Самсон и Далила« у Осијеку, II чин: Штефа Родан и Рудолф Букшек.

Члвени редитељи и инспектори: Антон Буцио Брагал; Знаменити редитељи и инспектори: 1. Anton Giulio Bragaglia; 2. Max Reinhardt; 3. Константин Станиславски; 4. Жак Коноп; 5. Едвард Гордон Кртг; 6. Јорж Питојев; 7. Georges Pitoëff.

Народно Казалиште у Осијеку, I чин оперете »Кавалир Мишко«. Слева: Влад. Мајхенић, Ивица Берковић, Вајса Веселиновић, Франко Клокочки.

Narodno Kazalište u Osijeku, I čin operete »Kavalir Miško«. S lijeva: Vlad. Majhenić, Ivica Berković, Vasa Veselinović, Franjo Klokočki.

Пред премијеру

О првој својој режији у Београду, — а то је „Фигарова женидба“ — г. др. Бранко Гавела не жели давати информативног интервјуа

— Зар чак ни **Комедији**, г. директоре?

= Ни **Комедији**, господине. Ни поред најбоље воље, нити поред све готовости да нашем позоришном листу и позоришној публици изиђем на сусрет до најдаљих могућности.

— Овим чините изузетак од праксе уведене у Загребу, где сте Ви уочи сваке премијере своје редитељске интенције уна пред тумачили или бар наглашавали, уклањајући евентуалне сумње и дајући, у неку руку, критици правац у коме ће тражити свој „лов“? Најзад, овим раскидамо и с једном праксом коју је **Комедија**, надам се, увела само на корист бољег разумевања театра и оних тешких и великих задатака и напора пред којима се налази и редитељ и глумац пред сваком премијером.

— Жао ми је што раскидам с једном праксом, коју сматрам и на своме месту, и потребном, и корисном, али у овој прилици, поводом моје прве режије у београдском театру, не желим давати никаквих коментара нити за се тражим каквих олакшавајућих околности.

— Редитељски информативни интервју пред саму премијеру сматра се као извесно узимање обвеза према публици и према критици, фиксирање једне линије, једне концепције, олакшавање и потенцирање могућности једне извесне контроле. То су с првим интервјуом ове врсте видели сви наши редитељи, а су се вазда најљубазније одазивали позиву.

= И ја сам у Загребу увек тако чинио у односу на позоришни часопис, али, овога пута специјално, молим за извиђење. Јер, контрола је дата: захтеви дела толико су јасни да ће само извођење dati најбољу контролу, и најјаснију.

Званична мина, љубазан бирократски осмех, пријатељски стисак руке. Све ово, заједно, овом приликом **Комедији** заиста веома везује руке. Јер искористим ли извесна сазнања, макар и узгред поцрпена из пролазнога присуства на одломцима неколикох проба, добио би се интервју без интервјуа и информације које се нису хтели да дадну. Међутим, очигледно је да наш нови директор драме овом приликом, која је веома деликатна, хоће да избегне све оно што може чак и најудаљеније да личи на рекламу своје личности и самохвалисање. Отуда.

*
О неким олакшавним околностима овде не може бити ни говора. Јер ствар није нимало проста. Случај је хтео да о

Фигаровој женидби и о Бомаршеу уважени г. Богдан Поповић даде целу једну студију у **Књижевној Задрузи**, а да од позоришних људи о овоме комаду специјално пише један есеј г. Момчило Милошевић у **Вољи**. Студија г. Поповића је психолошка и књижевна, она нам даје человека и његово време. Али та студија није себи ни стављала за сврху театралско, чисто занатско гледање на ствар. Г. Милошевић је дао нешто мало назрети од тог чисто професионалног, рекав после једне кратке анализе — опет једног више психолошког распуштањавања — да „извођење **Фигарове женидбе** на београдској позорници представља један леп задатак, достојан озбиљног рада“. И да је „довољно јасно колико разноврсних могућности пружа он за уметничко тумачење на сцени“.

Међутим, ја сам имао прилике видети израз извесног чуђења и као неког разочарања код веома образованих љубитеља позоришта, да нов директор драме, режисер од гласа, излази први пут пред публику као редитељ с једним комадом од пре једног и по столећа и то с једним комадом који је могао значити театралски успех једног столећа, и више столећа, ако хоћете и највећи театралски успех, али који данас, и поред све духовитости текста и ситуација, интрига и заплета, ипак полаже право на извесну снисходљивост и гледање преко рамена.

Само једно не треба сметати с ума: **Фигарова женидба** од Бомаршеа представља једну од најтежих режија у Европи, где режиски проблем још није решен и на коме се модерном редитељу и модерном ансамблу даје прилика да покажу своју инвенцију и своју снагу. И још, транспонирање духа у нашу духовитост на сцени и извесне техничке тешкоће „заната“, извесне неизрађености у живој клавијатури по којој редитељ удара, чине проблем још тежим.

Ово су такове ствари да и само вежбање у томе правцу, као школа занатског у уметности и као курс уметничке истрајности и савесности, чак и да не да резултате који би се могли с правом испрекивати, већ значи врло много за један театр које није сврха само да је премијере као хлеборе из фуруне и пунити касу, увек и само то.

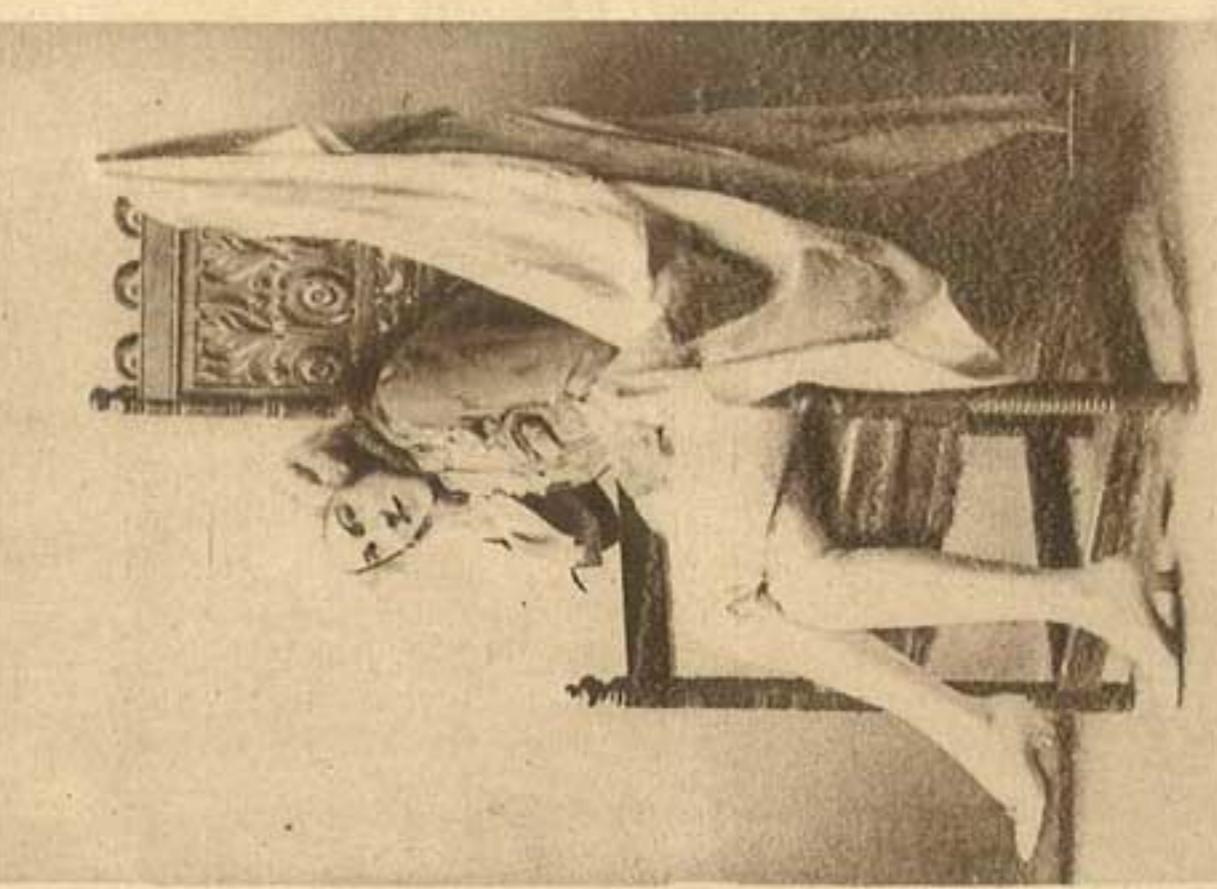
Без обзира на крупан редитељски рад, пресецање гордијевског чвора на **свој** начин, оно што би се јеретички и застапило назвало спљеном режијом, — свака реченица у овом комаду отвара посебне могућности интерпретације на сцени тако да се може терати с овим вежбањем духа до у виртуозност, па ако хоћете и у шикане. Ингениозан редитељ наћи ће разумну границу у тој тако званој унутрашњој режији.

Али како њих делити, на пример, у V чину, где се оне сливају и испреплићу, као уосталом и увек код д-ра Гавеле. Јер сам начин како ће редитељ поставити она „два павиљона, киоска или т. зв. храма за врт“, како прописује Бомарше, или како ће их маркирати, сужавајући или ширећи поље акције,

Св. ЈОВАНКА
од Бернарда Шва
у Београду
—
Снимци
Вл. Бенчића — Београд
Св. ИВАНА
од Бернарда Шва-а
у Београду

1. и 3. Раденковић као Џон од Стогамбера у последњој и у пр-
вим сликама; — 2. Стојановић (Пол од Пулакје).

Маја Георгијевић-Пабет, оперска певачица која је у своје време имала велики успех у Загребу и Сарајеву, поседује врјеме имала лепе успјехе у Zagrebu i Sarajevu, поседује велике драмске способности, апраксивне је за Југословенски оперни театар. Сима паузе од сцена, ангажована је за Југословенску оперу. Слика је из »Fleur de l'opéra« Женидбег.

— Foto Korsos, Sarajevo.

даће различну физиономију кипрокоима. Кондезовати или разблажавати — то зависи од редитеља, а да он тога можда није ни свестан. Тешко њему ако није, и ако њега понесу глумци, или просто један хук који се сам створио, независно од свих фактора!

Или узмите I чин, где X сцена ваља да убаци и избаци масу, — сељаке, слуге и остале, који „не раде ништа“ а узимају учешћа, најживљег. Па други чин са 26 сцена и с романџом. И трећи у судској дворани, где судију и парничаре ваља одвојити што више од публике, али публика ипак ваља свом душом и свом запетошћу да учествује. Један леп режиски проблем, који не би билоовољно решити по упуству Бомаршеву, од прилике, гроф овде, парничари ту, судије онде а публика позади. Па четврти чин с балетом и музиком, који се утискују у интригу. Кретање у такту, покрети у ритму, склад и хаос, наслада и оку и уху. Колика? Одговориће вам режија. Она, и само она.

И опет V чин, камен спотицања и пробни камен за редитеља. И за Фигара и његов монолог, онај чувени. Познаћете га по дужини, али знајте да су г. г. Н. Гопић и А. Златковић добро свршили свој посао ако вам се монолог не учини дужим. Они алтернирају...

Фигарову женидбу г. д-р Гавела увежбао је са две поделе. У ћој је био запослен огроман део нашег ансамбла. Г. г. Богић и Вл. Драгутиновић играју графа, г-ђе Дугалић и Ризнић грађину. Слокићка и Бобићева Сузану, Паранос и Арсеновићка Марселину, и тако даље. **Фигарова женидба**, одмах после Јулија Цезара, дала је највише проба и задала пајвин посла и напора своме редитељу, који поред ове своје режије мора бити свуда, код сваке режије. Јер директор драме, више мање, одговара за све.

Ја не мислим да би директор драме требало да режира десно и лево, увек да режира као што је то случај био у Загребу... Али то је материја за засебан чланак који излази у овом истоме броју.

Жао ми је што **Комедија** овог пута остаје без редитељског интервјуа. И не волим то, јер знам колики је пријатељ публицијета и контроле јавности у Позоришту г. д-р Гавела. Обазири према питама? На њу, он лично, досада нема да се жали. Мазила га није, али му није показала ни оштрину својих поката. Ја опет кажем да не волим што нисам добио интервју од редитеља **Фигарове женидбе**. Јер опет почнијем да не разумем понешто у београдском Народном Позоришту.

Ја ћу тражити, после премијере, аутокритику редитељског резултата од г. д-ра Бранка Гавеле. Он је стари и дугогодишњи позоришни критичар. Верујем да ми то неће ускратити. Упала ми је чак и обећао.

Н. Ј.

Художественици

Шта ћемо још видети. Једно вече биће посвећено актовкама Антона Чехова

Петак вече је било једно чудновато вече. Београд је показао да уме дупке да напуни обе куће. Велика зграда имала је физиономију свечаности: онде је славио јубилеј Александар Туцаковић и београдска опера; одело мањом свечано, или бар најпразничније; мине одушевљене и свечане.

Мањеж је имао једну чудну публику интелектуалаца, оних који су, рекло би се, као нарочито бирали своје најскромније и најпословније одело, оне који су дошли да сконцептишу мисли у једно ретко естетско уживање, које ти људи умежу да уживају, до последњег посетиоца галерије. Али је зато и Толстојев „Живи леш“ био једна дивна работа художственика. Кад је Павлов Вирубову дао у руке реолвер и кад је Вирубов револвер примио као, „на пример, обичан стисак руке, тако просто и тако природно, — све дотле је толико на то било припремљено, да се чак нико није ни стресао. Једна језа, дуга, прошла је гледалиштем, и чекала да се Вера Греч (ах, та Вера Греч!) и Крижановскаја (дивна њена уметност!) савију над лешом који најзад умире, и над свима завеса!... Али, не пишемо критику.

Ове недеље одлазе художственици, а од понедеонника до четвртка поновиће нам, вероватно, „Живи леш“ или „Сиромаштво није порок“, или обоје и приредиће нам, свакако, једно **ЧЕХОВЉЕВО ВЕЧЕ**, са овим једночинима: „Понуда“ (Павлов, Греч, Комисаров), „Ноћ пред судом“ (Токарскаја-Мати и Васиљев), „Хирургија“ (Сјеров и Дуван-Тарцов) и „Јубилеј“ (Љевицкаја, Греч, Сјеров, Дуван Торцов).

— Ови су једночини, — вели г. Шаров, први међу равнима у својој дружини, — били делом спремљени још у Москви, а једним делом ван ње, доцније. Они ће заузети цело једно вече и ја верујем да је то један од наших већих успеха. А сад је управо и време за чеховски хумор, сада више него никада. Јер није то празан један хумор, већито исти, већ пројет дубоким и правим смислом и лаким сарказмом.

После ће у Софију, па у Париз и, најзад, у Швајцарску. И тиме ће навршити још једну годину више у изгнањству и немиру, који тражи одмора само у уметности, и налази га. Иначе не би издржали.

J.

„Хасанашица“ од Милана Огризовића у силишком Народном Позоришту. С лева на десно: Стара (Катица Руцовић), Хасанашица (Зора Вуксан-Барловић), Он (Сима Илић).

— Фото: Завод „Олимпija“ (Петар Руљанчић) Силиш —

„Hasanaginica“ od Milana Ogrizovića u splitskom Narodnom Pozorištu. S leva na desno: Stara (Katica Rucović), Hasanaginica (Zora Vuksan-Barlović), On (Sima Ilić).

— Foto: Zavod „Olympia“ (Petar Ruljančić), Split

Музика

Г. Корто Comoedi-i“ и Comoedia ог. Кортоу

У среду 5. маја, одржан је у новој згради београдског Народног Позоришта V. концерат Београдске Филхармоније, којом је приликом иступио као солиста чувени светски виртуоз г. Корто. На програму су били: Лист (Данте), Цезар Франк (Симфонијске варијације), Сен-Санс (Концерт за клавир бр. 4) и Христићево Вакрење.

Г. Аlfred Коото (Alfred Cortot) рођен је у Швајцарској од француских родитеља. Као сасвим малог довели су га они са собом у Париз, где му прве лекције из клавира дају пјегове сестре. Примљен на конзерваторијум у Паризу, ту је ћак Декомба, једног од последњих ученика Шопенових, а затим ћак Дициера, у чијој класи и добија 1896. г., сјајно, прву награду на испиту. Ова награда му отвара приступа на концерте Колон и Ламуре, где интерпретира Бетовнов концерат.

Од тог доба почињу за њега велики европски турнеи, на којима обилази све велике музичке центре и потврђује сјај нове француске школе клавира, школе чији је он данас, свакако, шеф. Више од пет стотина концерата, од којих је сваки примљен одушевљено како од публике тако и од критике, стварају му у току од неколико година светску репутацију. Три турнеа по Америци утврђују му славу и у Новоме Свету и, може се рећи, Корто је давао продукције са свим могућим симфониским организацијама како Европе тако и Америке.

Корто, у жељи да служи својој уметности у свим могућим облицима постаје репетитор у Вагнеровом Бајрајту. Он 1902. г. оснива Друштво Лирских Фестивала и у својој 24. години добија као шеф оркестра, директор позоришта и инсценатор дајићи път у Паризу Crépuscule des Dieux (Сумрак богова) као и незаборавну представу „Тристана”.

1903. г. Корто оснива Друштво Концерата које и носи његово име; овоме придружује Удружење Великих Хорских Одиција и даје у Nouveau Théâtre одицију Парсивала, први пут у Паризу. Messe Solemnelle од Бетовна. S-te Elisabeth од Листа и, такође први пут интегрално, Requiem од Брамса, нова дела Мањара, Русела, Ламиrola, и т. д.

1904. г. је наименован за шефа оркестра Société Nationale који под његовом управом даје прве одиције многих неприказаних дела. Четири године управља оркестром „Популарних Концерата” у Лилу.

Корто оснива 1905. г. са Жак Тибоом (виолина) и Пабло Казалесом (чело) трио светског реномеа.

Овако активна музичка каријера не би била потпуна, да настава у њој није имала своје место. Тако, 1917. г., Корто у

својој 31. години постаје професор више класе клавира на конзерваторијуму у Паризу, замењујући Раула Пуњо и Мармонтела. Ту он сваке године постиже најлепшие резултате. Његово школско издање Шопенових етида отвара нове хоризонте у технички клавира.

— Још једном захваљујем на срдачном пријему — рекао је г. Корто редактору „Ком дије” —, који ми показује да Срби воле не само музiku него и ФранцуSKU. Што се тиче самог оркестра, одговорићу на Ваше питање тиме што ћу вам рећи да, на жалост, не могу дати дефинитиван суд о оркестру који је морао свирати без пробе, али који, иако млад, показује много способности.

Комад г. Христића евидентира г. Кортоу веома. У њему има — како он то каже — de charmantes sonorités и лепо је оркестрован, а данас кад се у свакој новој композицији осећају било утицаји Штрауса било Дебисија, код г. Христића преовлађује лични талант.

Наша публика му се необично допала. Код г. Корто за то није био пресудан аплауз — који дође сам по себи, као каква потреба —, већ она религиозна тишина, у којој бесградска публика слуша извођење самих дела.

— Хоћете ли нас опет скоро посетити?

— Мислим да у Београду ићу моћи концертирати бар две године, иако би ми то била најискренија жеља. Али заузет сам ангажманима, склопљеним унапред...

Ати ангажмани унапред, изгледају овако код једног уметника светскога ранга: прво северна Америка, затим јужна Америка, па тек онда Европа. Од октобра месеца г. Корто је пропутовао и давао концерте у Енглеској, ФранцуSKU, Швајцарској, Белгији, Холандији, опе Швајцарској, у Атини, Цариграду и у Софији (три концерта), код нас; затим: 4 концерта у Букureшту, у Загребу, Љубљани, Паризу, по ФранцуSKU и Белгији, а 14. јуна завршава у Холандији. А тада, два месеца одмора, па опет даље, и уморно.

Концерат код нас му је био 108. од месеца октобра.

И најзад, у интересу је нашем да не оставимо неспоменуту једну малу иронију г. Кортоа на рачун наших цариника и полицајаца у престоници. У провинцији су они били увек веома коректни.

Примедба

ЗОРА ВУКСАН — БАРЛОВИЋ

Из овога броја, услед тога што нам се у последњем тренутку просуо слог, морали смо изоставити чланак о г-ђи Зори Барловић, редитељу сплитског Народног Позоришта. Чланак ће изићи у идућем броју.

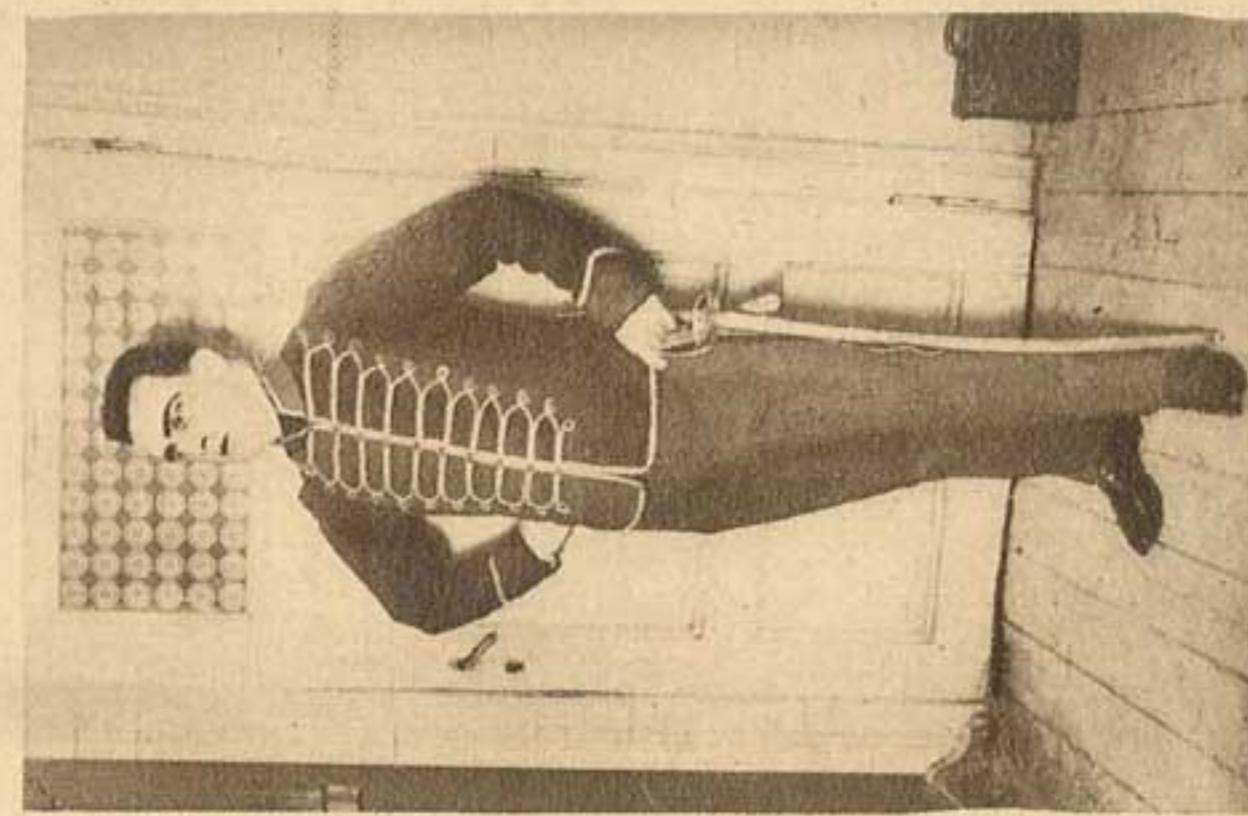

1. Јука Берковић, оперетни субрета Народног Културног у Касадини у Ослободитељском театру.
— 2. Јора Вуксан-Бардовић, редитељ, епилектор Народног Позоришта, у претпоставци „Хасанагића“.

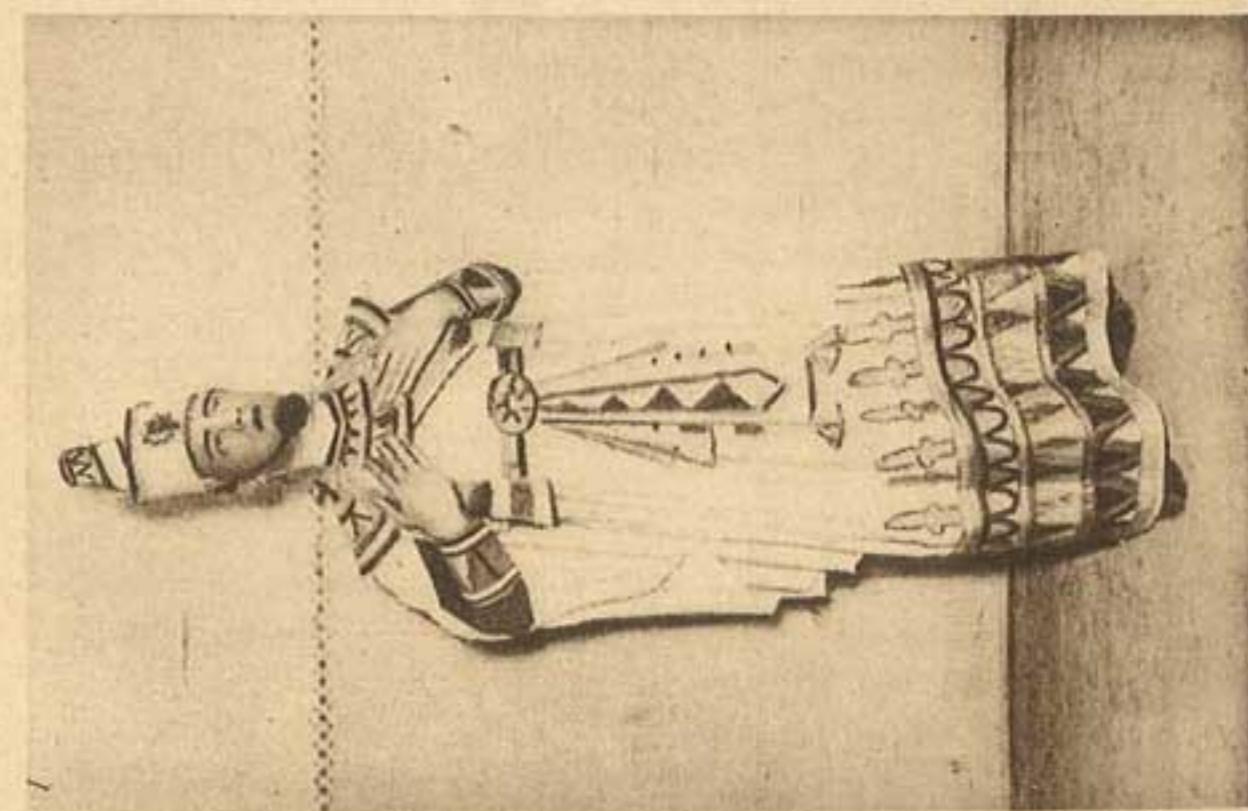
— Завод за културу, Сплит.

1. Јука Берковић, оперетна субрета Народног Културног у Ослободитељском театру.
— 2. Јора Вуксан-Бардовић, редитељ сплитецког Народног Културног у Огризовићевој „Хасанагића“.

Један од младих уметника београдске Опере, С. Трифуновић, као: 1. Краљ у „Алисе и 2. Сунци“ у „Кармену“.

Један од младих уметника београдске Опере, С. Трифуновић, као: 1. Краљ у „Алисе и 2. Сунци“ у „Кармену“.

Руси

Г. Сибирјаков инсценирао је пре месец и по дана у Напуљу „Бориса Годунова“, у Риму „Хованшину“. — Г. Попов у Лондону.

Руска уметност слави последњих година свој тријумфални поход кроз Европу. У драми, у опери, у балету. И оставља најдубљи утисак на духове. Код нас би опера вегетовала да није било Руса, балета може бити не би ни било или далеко не оваквог, а сценографија не би тако живо ишла напред. У Загребу је утицај мањи. У Букурешту имају они главну реч, па је због тога дошло чак и до штрајка домаћих снага, једна сракако нёмила крајност, које се сами Руси вальја добро да чувају.

На Западу, у Европи, популарисше необично руску сценску музику знаменити диригент Енглез Coates, који је ранеје био у Маринском Позоришту, зна одлично руски, Руса, Русију и руску музику. Он организује по Енглеској, Шпанији и Италији грандиозне спектакле руских опера, позивајући по преимућству најбоље руске уметнике на гостовање. Тако је од наших Руса на његовим приредбама у Барселони био г. Јурењев и г. Попов, пре месец дана у лондонском Ковент-гардену г. Попов, а сад се, недавно, вратио из Италије г. Сибирјаков, који је био позват у Напуљ и у Рим да инсценише и изрежира „Бориса Годунова“ и „Хованшину“ Мусоргскога. С њим је била у Италији и његова супруга, г-ђа Мансветова, једна првакиња наше драме. Она се опорављала, док је г. Сибирјаков радио, око два месеца.

Од њега Coafsom у Teatru Reale San Carlo у Напуљу, у фебруару, поставио „Бориса Годунова”, који је у томе позоришту даван још пре четири године, али рђаво. Иначе сам **Залевски**, који је и сада у Напуљу певао Бориса, певао га је у Италији више од 400 пута. И Загреб је чуо Залевског у истој партији и дивио му се; и Букурешт исто тако. Марину Миншек певала је овом приликом у Напуљу наша познаница **Садовењ**. И код публике и код критике успех је био највећи. На пример, један извод из листова: „Аплауз после сваке слике, и спонтане и звучне овације баритону Залевском, на крају II и III чина. Између осталог, има он и ту заслугу што нам је помогао заборавити гротескни и астмаличан „ритмични” талијански превод либрета Бориса Годунова. Успех, потпун, и аутентичан”. Сам г. Сибирјаков, редитељ и инсценатор, називан је седам пута. Представи је присуствовао и Максим Горки.

XXXVI

Театро Реале Сан Карло је велико позориште са 3.500 места и са 6 галерија и 220 ложа.

После тога је г. Сибирјаков био у Риму, где је у чувеној Costanza di Roma поставио Мусоргскому „Хаванишчину“. Дириговао је чувени **Едуардо Витале**, први талијански диригент после Тосканинија. Певали су **Садовењ**, Залевски (чију слику доносимо на 24 и 25 страни), **Васеловски**, **Здановски**.

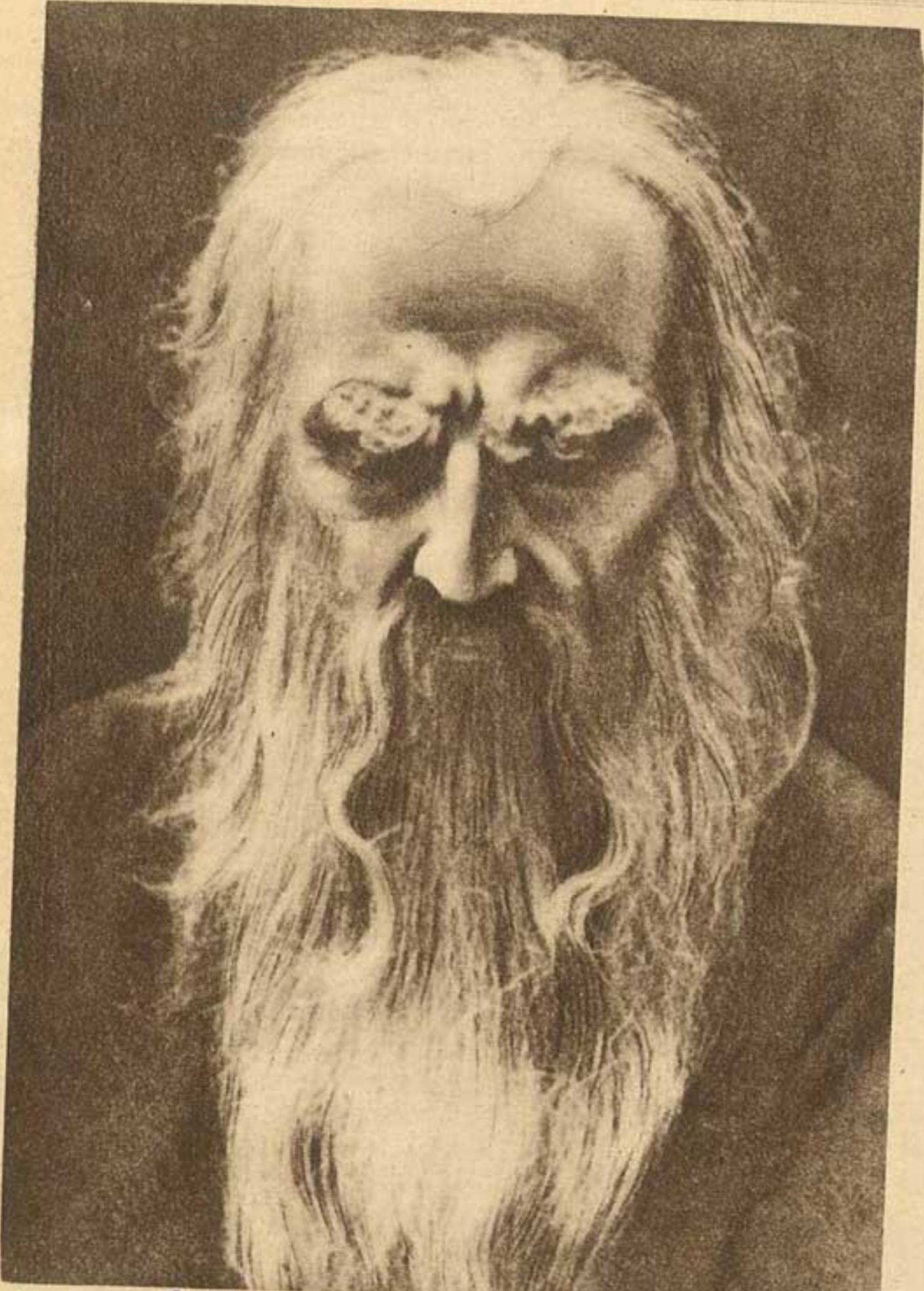
Нешто пре тога поставио је у миланској Скали исту Мусоргскову оперу **Александар Сањин**, али се критика и разила да је г. Сибирјаков у Риму боље дао режију маса у „Хованшину“ него његов милански колега.

Интересантни су Италијани. „Опера сенца аморе” (опера без љубави) кажу они за „Хованчину” и примећују: „Чудни су ти Руси и снажен који њих интересују у опери! И ми имамо Савонаролу, али никоме од нас не би пало на памет да од њега правимо протагонисту у опери!”

Сигизмунд Залевски почeo је своју каријеру певача у Петроградском Народном Дому и у Одеском Градском Позоришту, код г. Сибирјакова који му је био власник. 1920. г. допутовао је у Италију и почeo од Трста с Борисом. Одмах је освојио и публику и штампу, и за пет година прошао преко свих већих талијанских и европских позорница. Певао је и у Буенос-Ајресу, Рио-де Жанеиру, Барселони, где је добијао по 10.000 лира за вече. Одмах после партије Доситеја у „Хованшини“ у Риму, певаће је у Фиренци. У миланској Скали певао је за четири последње сезоне 52 пута. Осим у руским операма, певас је у „Риголету“, „Мефисту“, „Фалстафу“ и „Пајацима“. Чудо да га ми у Београду још нисмо чули.

— У оште, сада у Италији влада велико интересовање за словенску музiku, јер су већ пресити своје, разлаже г-ђа Ман- светова, која је отишла да се мало одмори у Италији, па се опасно разболела на излету у Капри, јер је на Везуву — у марту! — нападао снег. Зато се одмор г-ђе Мансветове претворио у опоравак. Она прича како је Вагнер изашао из круга укуса у Италији. Руси на првоме месту, онде. Ида Рубинштајн славила је тријумфе. Татјана Павлова, која је почела код Сибирјакова, у Одеси, сада је звезда у Италији, и мила Италијанима, јер им игра на њиховом језику. И интересују се за југословенску музiku, каже госпођа. Зандонаи се распуштавао за Коњовића и Христића. До године ће г. Сибирјаков у Италији поставити, по свој прилици, „Кнеза Игора”, „Салтана” и „Мазепу”.

30. марта 1926 године суделовао је у приказивању опере Римског-Корсакова „Кићеж”, у Ковент-гардену у Лондону, и

Сигизмунд Залевски у опери Мусоргскога «Хованчина», у Констанца ди Рома, где ју је, пре месец дана, режирао г. Сибирјаков. Г. Залевски је гостовао с највећим успехом у Загребу као Борис Годунов.

Sigismund Zalevski u operi Musorgskoga «Hovančina», u Konstanca di Roma, gde ju je, pre mesec dana, režirao g. Sibirjakov. G. Zalevski je gostovao s najvećim uspehom u Zagrebu, kao Boris Godunov.

Са редитељског путовања г. Сибирјакова у Италији, где је инсценисао «Хованчину» у Риму и у Напуљу: 1. С. Залевски, немаскиран; — 2. Г. Сибирјаков.

Са редитељског путовања г. Сибирјакова у Италији, где је инсценисао «Хованчину» у Риму и у Напуљу: 1. С. Залевски, немаскиран; — 2. Г. Сибирјаков.

Група руских уметника, који су узели учешћа у талијанским оперским поставама г. Сибирјакова, пре месец дана, у Напуљу и Риму. С лева: Залевски, Веселовски, Сибирјаков, Мансветова (његова супруга), Заочевскаја и Садовен.

Група руских уметника, који су узели учешћа у талијанским оперским поставама г. Сибирјакова, пре месец дана, у Напуљу и Риму. С лева: Залевски, Veselovski, Sibirjakov, Mansvetova (njegova supruga), Zaochevskaja i Sadovenj.

наш одлични баритон г. Борис Павлович **Попов**. Том приликом се ова руска опера први пут давала у Европи. У Русији је пак ова опера великих маса људских давана једино у Петрограду и у Москви. Успех оног истог диригента, руског Енглеза, Коатса, био је грандиозан. Једно за другим, давано је само „Кићежа“ 4—5 спектаклова. Суделовачи су били у фраковима, као на концерту, на представи овог руског „Парсијала“ у дворани Ковент-Гардена. Певало се за радио, за 12.000.000 људи на нашој планети. Г. Попов добио је најлепшу критику, а репрезентовао је наш театар, јер је за овај велики радио-концерат био пријављен као његов члан.

Млади

О њима у уопште а поводом слика г. Александра Трифуновића из београдске Опere

Доносећи на 21. страни слике г. Трифуновића у двема његовим лепим партијама — Краљ у „Аиди“ и Зунита у „Кармену“ — бележимо у исти мах и леп успех једног од млађих у учењу да ће се и њима, што је могуће чешће, давати прилика да покажу шта умеју и колико могу, и да стичу храбrosti, тренаже и воље за више и за веће напоре.

Специјално г. Трифуновић ступио је у београдску Оперу 1920. г., за једну годину дана доције после Боре Стефановића, Боже Митровића, Ж. Томића а за једну годину раније од Милорада Јовановића. Сви су они почели с мањим, другостепеним и трећестепеним партијама, па су полако прелазили на све крупније ствари. Од њих је најдаље додирао Томић, при чему, разуме се, не говоримо о г. Мил. Јовановићу, који је доneo у оперу и материјал и школу (париски конзерваторијум), па им је свима далеко, далеко одмахао. Ваља споменути и Драг. Петровића, који је показао успех у „Борису Годунову“.

Г. А. Трифуновић, који иначе има свршену трговачку академију и апсолуторијум на Универзитету, врши сада и дужност секретара Опere откако је то звање буџетски укинуто. Иначе, као певач, био је питомац нашег Народног Позоришта у Бечу, а две године провео је на конзерваторији у Женеви, као питомац завода. Онде је добио и два пута другу награду. На представу „Аид“ изашао је куражно, без оркестарске пробе и с чашћу. Осим тога, певао је и Монтерона у „Риголету“, Сенфара у „Boему“, а сад се спрема за „Лакме“, овај савесни и марљиви млади радник.

Сплит

Слићани у Шибенику: разочарање. — Сплит ишчекује Љубљану

С пролећем почела су гостовања. Претпрошле седмице гостовао је ансамбл Народног Позоришта у општинском Казалишту у Шибенику. Давано је шест комада, и то: **Добар фрак, Мој беби, Лилиом, Пигмалион, Дева кроз иглене уши** и **Коштана**. Успех је био добар, бар у моралном погледу. Лепо је од Народног Позоришта што приређује оваква гостовања, да би и они мањи градови имали прилике научивати се позоришне уметности, али још лепше би било, кад би се публика тих малих градова — који немају сталног позоришта — мало више загрејала и бар — напунила театар. Боже мој, замислите: немати читаву годину театра, па да нам одједном дође добра позоришна трупа са добрым програмом а театар се не напуни дунке — у граду који претендује да буде неки центар! Гостовања стају много новаца, нарочито када трупа поси собом сав декор и све остало. У таквим случајевима било би веома лепо од стране општине онога града где позориште гостује, да нађе могућности за какву субвенцију: такав је бар некада био обичај! Када би се тако што могло осварити, могли би ти градови имати чешћа гостовања. Нарочито овде на Јадрану, где нема великих раздаљина између Сплита, Шибеника и Дубровника.

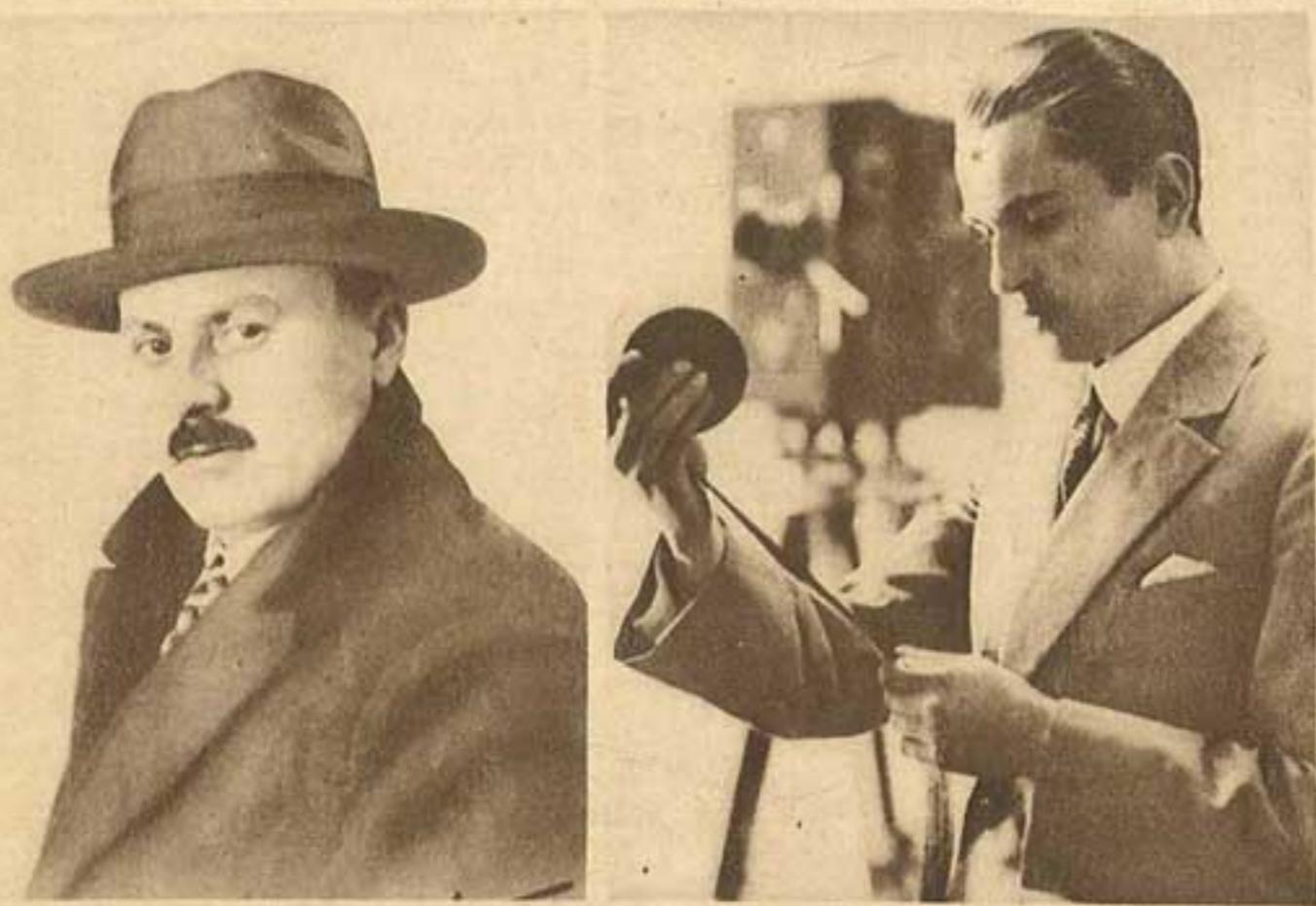
+

У Сплиту се, иначе, са великим интересовањем очекује гостовање љубљанске опере, која је у Сарајеву и Дубровнику имала великих успеха. Љубљанска опера овим први пут пољази на гостовање, а пошто су Словенци познати као добри певачи, у граду влада велико интересовање. Цео свет зна да Сплит живи и умире за музику!

Љубљанску оперу води њен врени директор г. Мирко Полин, а даваће се следеће ствари: Вагнеров Холандијанин луталица, Маснеов Манон, Мусоргскога Борис Годунов, Каталонијева Вали, Вердијева Аида, Фераријеве Радознале жене, Повратак од нашег сплићанског мајстора Јосипа Хаџеа и Ђани Скики од Пучинија. После гостовања проговорићемо детаљније о успеху и изведби.

Иначе, домаћа драма спрема Божјег човјека за прославу Беговићевог јубилеја. Оперета ради на Грофици Марици.

РЕП.

Наш домаћи филм у Ст. Бечеју, о коме су новине толико писале: 1. Данило Јакшић, novine toliko pisale: 1. Danilo Jakšić, сопственик «Титан филма» 2. његов оператор. stvenik «Titan filma» 2. njegov operator.

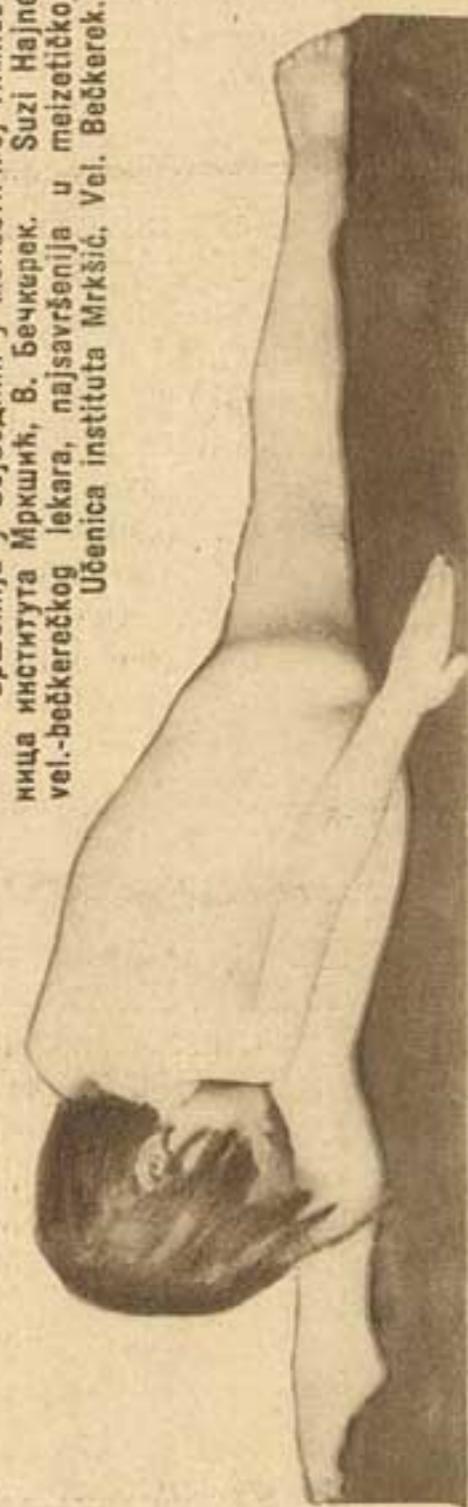

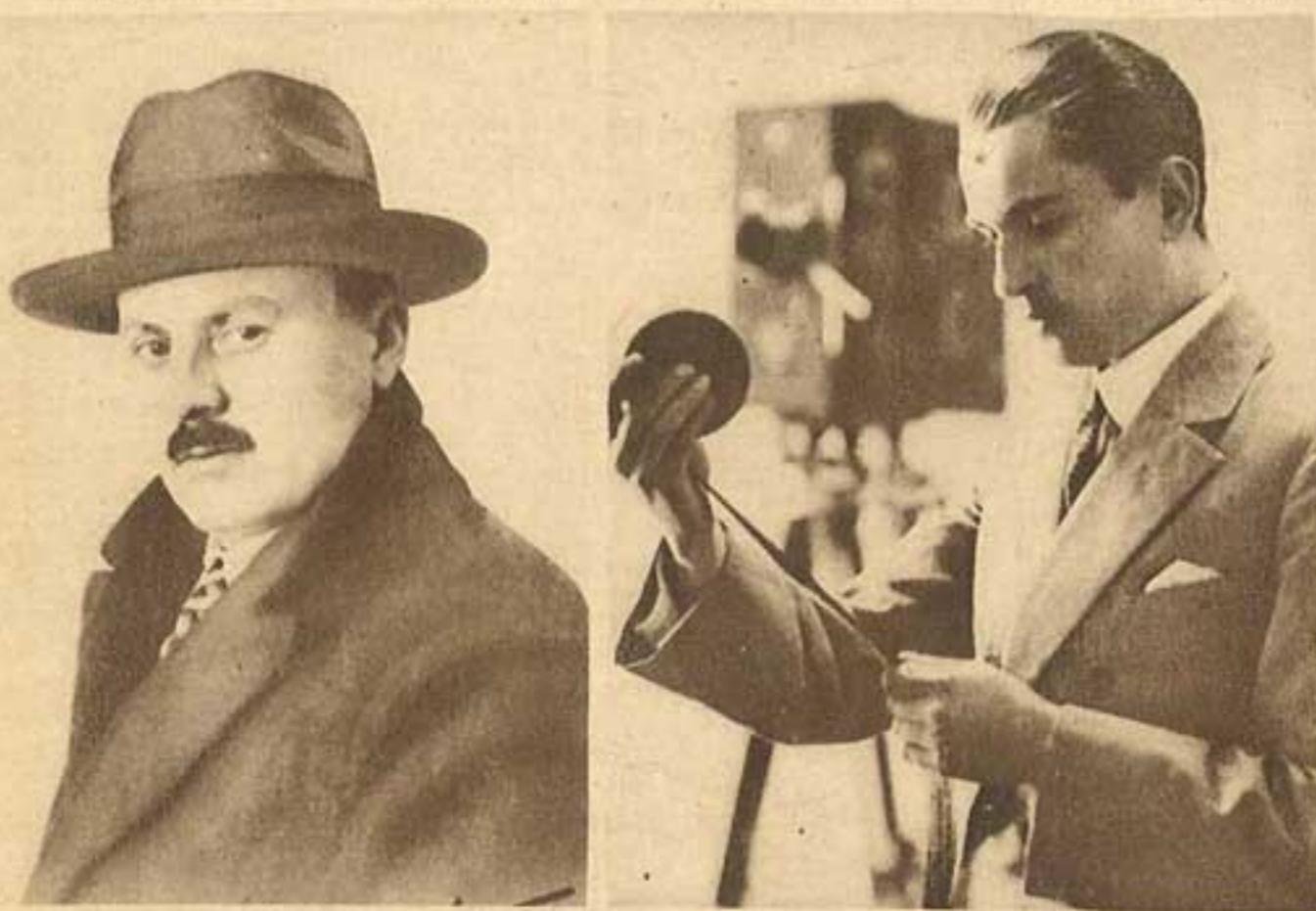
Мало смеха у Загребачком Казалишту. Ди- алог! Павић: «Пази бато!» Анђело, шаптаč: «Ни бриге те, бато!» Malo smeha u Zagrebačkom Kazalištu. Di- alog! Pavić: «Pazi, bato!» Andjelo, šaptač: «Ni brije te, bato!»

— Foto «Tonka», Zagreb —

Сузи Хајнерман, шестогодишња ћерчица вел.-бечкеречког лекара, најсавршенија у Војводини у мензетичкој гимнастичи за лепоту тела. Ученица института Мркић, В. Бечкерек. Suzi Hajnerman, Šestogodišnja čerćica vel.-bečkevečkog lekara, najsvađenija u mezenetičkoj gimnastici za lepotu tela. Učenica instituta Mrkić, Vel. Bečkerek.

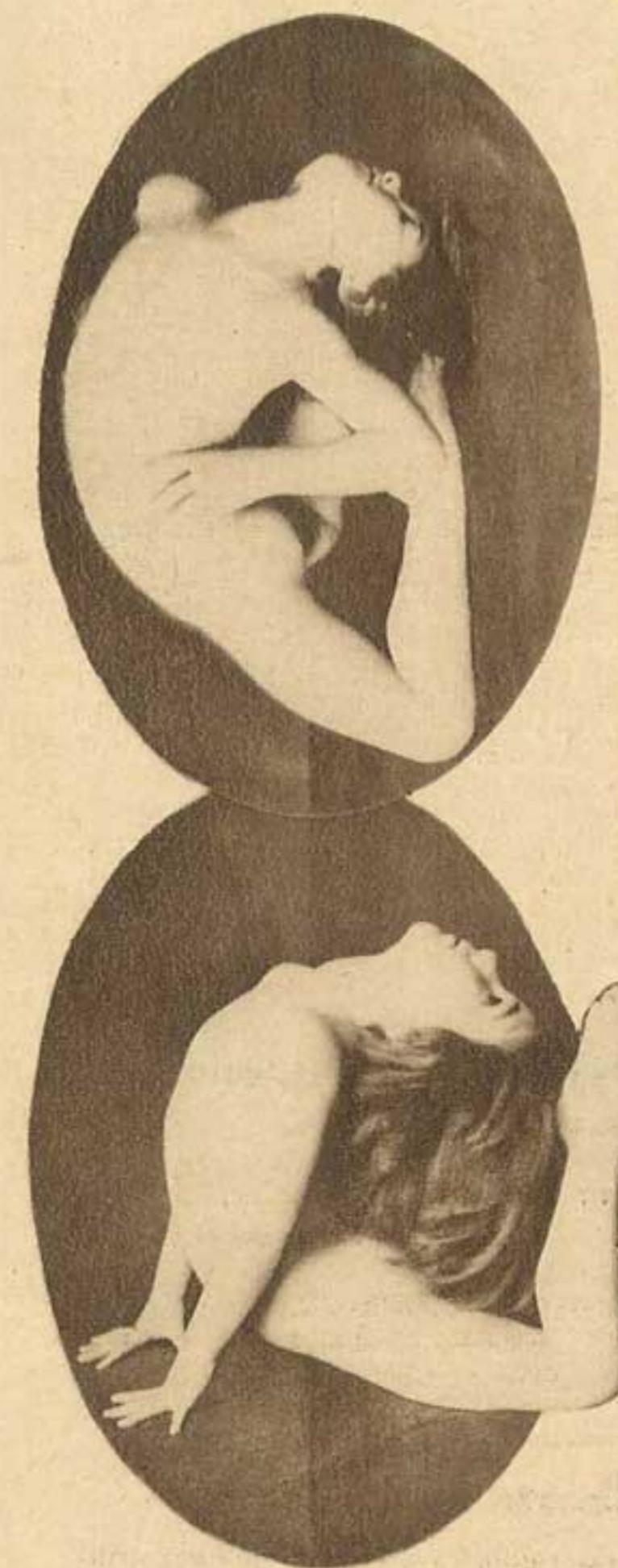

Наш домаћи филм у Ст. Бечеју, о коме су новине толико писале: 1. Данило Јакшић, novine toliko pisale: 1. Danilo Jakšić, сопственик «Титан филма» 2. његов оператор. stvenik «Titan filma» 2. njegov operater.

Мало смеха у Загребачком Казалишту. Ди- алог! Павић: «Пази бато!» Анђело, шаптач: «Ни бриге те, бато!» Malo smeha u Zagrebačkom Kazalištu. Di- alog! Pavić: «Pazi, bato!» Andjelo, šaptač: «Ni brije te, bato!»

— Foto «Tonka», Zagreb —

Сузи Хајнерман, шестогодишња ћерчица вел.-бечкеречког лекара, најсавременија у Војводини у женских гимнастичких вештачким изведбама. Учила гимнастику у институту Мркић, В. Бечкерек, вел.-бечкеречког лекара, најсавременија и међународно признатија гимнастичарка. Уџеница института Мркић, Vel. Bečkerek.

Уз 13 страну

Марија Георгијевић-Пабст, оперска пе- вачица

— Питате ко сам, и кај сам? почела је разговор г-ђа Георгијевић... Рођена сам загречанка, апсолвирала консервато-рију у Загребу и добила уметничку диплому.

(... Јер сам уметнички испит положила с одличним успе-хом... не каже госпођа, а требало би да каже).

— Одмах сам била ангажована у загребачкој опери, где сам била три године, па сам због удаје оставила позорницу. Сад живим у Сарајеву, певам на концерцима и нема, изјада, те добротворне сврхе, за коју и ја не бих дала свој глас. Ка-ко је мој муж официр, певала сам и по другим гарнизонским местима, а не само у Сарајеву.

То је кратак животопис уметнице. Ми ћемо пак додати још толико да је госпођа недавно приредила и један свој со-ло-концерат у Сарајеву. Публика, и критика такође, примили су га с великим одобравањем. Према критици у једном сарајевском листу „госпођа је рођена уметница, не само по лепоти гласа, већ управо уметнички префињеним предавањем и осе-ћајима, који се не могу научити ни у каквој школи.”

Како смо обавештени, г-ђа Георгијевић ће се у најкраћем времену појавити на сцени љубљанске опере као стална чланица.

М. Б.

Репертоар

Београдско Народно Позориште

НОВА ЗГРАДА. — Понедељак: „Жизел” и „Делија кра-па”; уторак: „Многаја Љета”; среда: Бомаршеова „Фигарова женидба” (премиера); четвртак: „Борис Годунов”; петак: „Ла-будово језеро”; субота: „Фигарова женидба”; недеља: „Мадам Бетерфлај” (дневна), „Народни посланик” (вечерња).

У МАЊЕЖУ. — До четвртка художственици; у четвр-так: „Пег, срце моје”; петак: „Лепа пустоловина”; субота: „Скамполо”; недеља: „Осма жена” (дневна) и „Миш” (ве-черња).

Вести

Г-ђа ЗАХАРОВА, стална гостица београдске опере, отпу-тovала је у Париз, у госте брату. Вратиће се у Београд, рекла је нашем извештачу, на јесен.